

ČO TREBA VEDIEŤ O FARBE

Ak sa ako projektový manažér stretávate so zadávaním vizualizácii externým dodávateľom alebo ich aj riešite sami vo firme, táto príručka je určená priamo pre Vás.

Pri komunikácii s tvorcom vizualizácií, bude pre Vás užitočné rozumieť terminológii a teórii, ktorú používajú.

Pre grafika na druhej strane je dôležité, aby vedel správne odprezentovať kvality projektu a pridať do obrazu emóciu cez svoje výtvarne schopnosti. Z mojej vlastnej skúsenosti vám môžem povedať že zabudnutie jednej alebo druhej stránky má vždy za následok, že vizualizácia je málo pútavá. Buď je podaná iba technicky, alebo je podaná príliš umelecky a človek z nej nič nevyčíta. Ani jedna ani druhá varianta vám 100% úspech u zákazníka neprinesie.

Raz som sa spýtal jedného architekta, ktorému veľmi záležalo na stavebných detailoch jednu otázku. Všimli ste si, že sú na tomto obrázku stavebné nedokonalosti?

Jeho odpoveď na ktorej sa sám prekvapil bola: nie.

Farba bola silnejšia a prebila jeho technické vnímanie.

I keď technické detaily stavby sú dôležité, zákazník a dokonca aj spomínaný architekt reagoval predovšetkým na emóciu farieb a kompozície. Aby sme vedeli o čo išlo musíme si definovať pojmy.

ČO JE TO FARBA

Ako prvé je dôležité si ujasniť **čo je to farba**. V praxi sa totiž stretávam s neporozumením tohto slova. Typickým príkladom je napr. „Dajte prosím Vás tú modrú silnejšiu.“ „Farba je málo oranžová“ a pod.. Na takomto zadaní sa potom často pátra čo vlastne ten dotyčný chce a až po viacerých otázkach sa dopracujeme k výsledku. Aby takéto niečo nevznikalo slúži aj táto príručka.

Existuje viacero definícií farby. Ja použijem často používaný model HSB.
Farba je tu definovaná na základe troch vlastností. **Odtieň, sýtosť, svetlosť**.

H=hue – odtieň.

Základné odtiene sú červená, modrá a žltá. Všetky ostatné odtiene sú ich kombináciou. Napr. ako odtiene, ružovej, zelenej a oranžovej. Farebné odtiene vidíme najlepšie na farebnom kruhu.

S=saturation – saturácia, sýtosť. Ľudia ju často zamieňajú za pojem silnejšia. Obrázok nižšie je príklad saturácie červenej.

Na ľavo vidíme červenú so **100% sýtosťou** a svetlosťou.
Na pravo je červená s **0% sýtosťou** a 100% svetlosťou.

B=brightness – svetlosť. Definuje svetlosť farby.

Vľavo máme 100% sýtu červenú, ktorá má aj 100% svetlosť.
Postupne nám červená stmavne až do 100% tmavej čiernej.

TYPY KONTRASTOV

Platí pravidlo, že ak sa v obraze nenachádza žiaden kontrast, obrázok nebude nikdy zaujímavý. Využitie kontrastu je kľúčovým faktorom. Aby to však nebolo celkom jednoduché dizajnéri a grafici môžu siahnuť vždy na iný typ kontrastu. Z hľadiska náročnosti tvorby obrázku, je vždy jednoduchšie použiť iba jeden typ kontrastu. Čím sa snaží človek použiť viacej kontrastov tým je harmónia zložitejšia. Zároveň však čím je kontrastov viac tým môže obraz vyzeráť preplnenejšie. Naopak so známym pravidlom „menej – je viac“ obrazy s jedným typom kontrastu vynikajú svojou jednoduchosťou a zároveň dávajú priestor pre iné umelecké prostriedky. Napr línie.

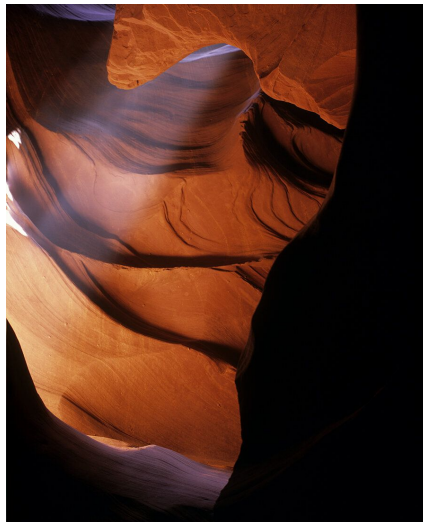
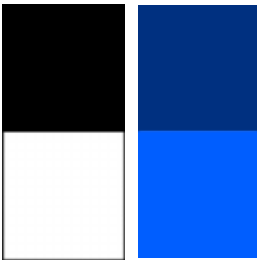
Kontrast by sme mohli všeobecne definovať ako dva prvky z odlišnými vlastnosťami. Typické kontrasty môžu byť vysoký - nízky, teplý - studený a pod.

V teórii farieb sú to dve farby, ktoré majú rozdielne vlastnosti.

Najčastejšie kontrasty môžu byť tieto:

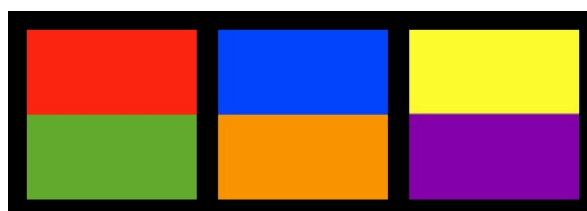
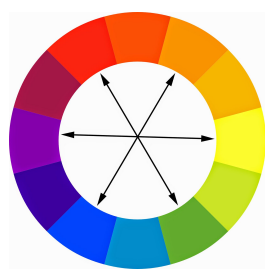
1. svetelný kontrast – Na obrázkoch nižšie vidíme tri ukážky svetelného kontrastu. Čierna a biela. Svetlá modrá a tmavomodrá. A fotografia, ktorá použila svetelný kontrast.

Na fotografii je použitý len typ svetelného kontrastu. Nie je tam žiaden kontrast odtieňov farieb. Táto jednoduchosť v použití jedného kontrastu necháva vynikať iným kompozičným prvkom, ktorým sú línie skál.

2. Komplementárny kontrast

Vzniká vtedy keď farby posadíte vo farebnom kruhu presne na opačnú stranu. Príkladom je napr. oranžová a modrá.

3. Teplotný kontrast

Vnímanie teplotného kontrastu nesúvisí ani tak s umiestnením na farebnom kruhu ale s ľudskou skúsenosťou a s psychologickým vnímaním. Psychologické vnímanie farieb je vo vizualizáciach veľmi dôležité. Spravidla teplými odtieňmi, ako sú žltá a oranžová navodzujeme človeku pocit energie, tepla a slnka. Zelená farba je úzko spätá s farbou prírody. Modrá farba je farba mora a nebies. Hoci je chladná, používa sa spoľahlivo ako farba dôvery a spoľahlivosti, pretože pôsobí na ľudí stabilne a bezpečne.

Je čas sa vrátiť k pôvodnému obrázku s domom. Jedna z príčin prečo sa nám zdá obrázok pekný je použitie tepelného kontrastu. Modrú oblohu vnímame ako chladnú a vo vnútri domu je teplé žlté svetlo.

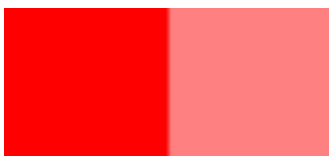

Iným príkladom môže byť jeden obraz so série obrazov Kopy sena od Clauda Moneta, predstaviteľa impresionizmu. Studené odtiene svetla modrej krásne kontrastujú so žltými odtienmi teplej žltej. Krásny psychologický moment nám robí pocit studeného snehu s dopadajúcimi lúčmi slnka.

4. Sítostný kontrast

Vzniká keď k jednému farebnému odtienu pridáme jej menej saturovanú podobu.

Praktická aplikácia znalostí o farbe

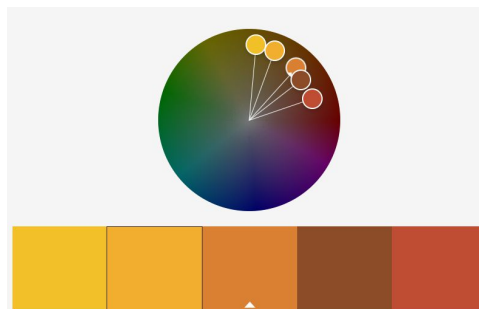
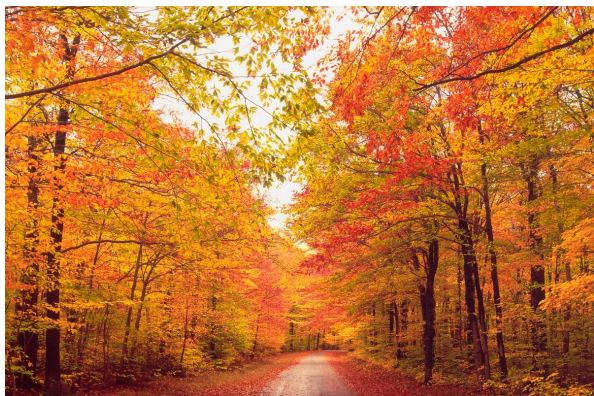
Farebné schémy

Farebné schémy sú základným návodom pre umelcov ako tvoriť pekné obrázky. Vychádzajú s poznania farby a jej vlastností: **sýtosti, svetlosti a odtieňu**. Vo všetkých schémach sa tiež môžeme stretnúť s použitím spomenutých kontrastných metód.

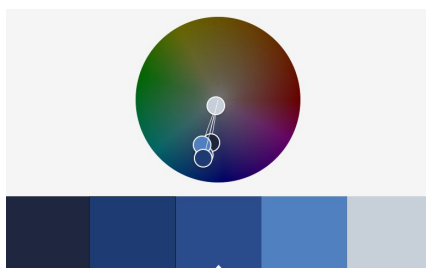
Ešte pred ukázkami schém by som chcel dať do pozornosti jedno zlaté pravidlo. Nekombinujte viac ako 2 až 3 odtiene farieb.

1. Analógová schéma

Analógová schéma reprezentuje farby ktoré sú si podobné **odtieňmi**. Typickým príkladom je jeseň. Na pravo dole je vidieť umiestnenie farieb vo farebnom kruhu. Ako kontrastná metóda je **prítomná svetelný kontrast**. Vidíme tu tmavé kmene stromov čo sú v podstate len veľmi tmavé odtiene žltej.

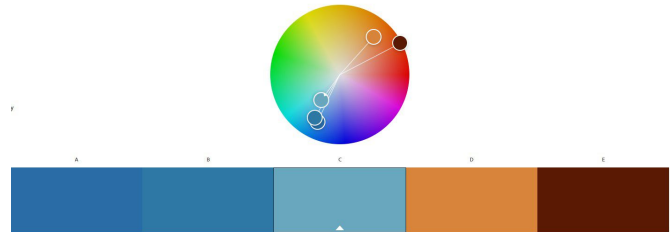

2. Monochromatická schéma – Je schéma kde je použitý presne ten istý odtieň farby. V tomto prípade modrá. Kontrast zabezpečuje metóda svetelného kontrastu.

3. Komplementárna schéma

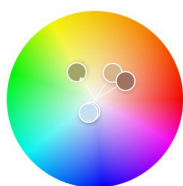
Je založená na princípe komplementárneho kontrastu. Čiže farieb, ktoré sú na farebnom kruhu oproti sebe tzv. **komplementárnych farieb**.

Všimnime si výhody tejto schémy.

1. Vďaka komplementárnym farbám sme zároveň dosiahli teplotný kontrast, ktorý pôsobí na človeka psychologicky veľmi príjemne. Pocit chladu a tmy vonku strieda pocit tepla vo vnútri domčeka.
2. Komplementárne farby modrú a žltú sme rozviedli do príbuzných odtieňov a svetlostí. Všimnime si že modrá obloha má viac svetlostí, podobne ako žltá. Jej svetlosť sa pohybuje od bielej až po tmavú silno saturevanú žltú.
3. Dôležitá je prítomnosť čiernej. Tá pridáva obrázku silný svetelný kontrast.

Tieto tri body sú dôvodom prečo, je obrázok farebne zaujímavý.

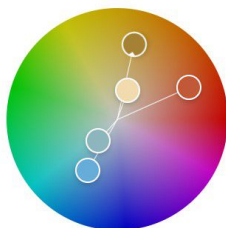

Rasmus Hjortshøj (fotografia)

Tlmené odtiene, teda farby z nízkou saturáciou sú farby, ktoré sa nachádzajú bežne v prírode. Všimneme si že fotografia, nie je z hľadiska saturácie ani príliš sýta ani príliš sivá. Odtiene v kruhu sú niekde v strede medzi bielou a plne saturovanou farbou. **Použitie tlmených odtieňov je dnes mainstreamom.**

Čo sa týka farebnej schémy je tu prítomná komplementárna schéma modrá a žltá, ktoré spolu vytvárajú aj tepelný kontrast. Zároveň sú tu prítomné aj príbuzné monochromatické odtiene žltej – zelená a červená. Silný svetelný kontrast opäť zaručuje čierna v prítomnosti korún stromov.

Ján Prachár (Vizualizácie 3D)

Naša práca z roku 2020.

Využíva komplementárnu schému. Veľmi pekne pôsobí tráva, ktorej farba je až do žltej. V prípade že by bola tráva zelená nevznikol by žiaden tepelný kontrast a vizualizácia by bola celá studená. Za zmienku stojí aj zámerne použitie farieb na fasáde. Hoci je fasáda v skutočnosti biela slnečné lúče pôsobia zprava na fasádu tak silno, že je až žltá. Naopak tam kde slnečné lúče nie sú prítomné je fasáda studená – modrá.

Táto vizualizácia bola robená pomocou farebného návrhu. To znamená, že pred tvorbou obrázku sa dopredu dôkladne naplánovalo umiestnenie farieb. Vďaka tomu sa dosiahol potrebný účinok. Tvorbu vizualizácii s farebným návrhom odporúčame všetkým projektom, ktorý chcú aby ich prezentácia vyzerala kvalitne a profesionálne.